

Y^v
1816

26.
Laudes Panegyricæ,

quas divinas meretur & planè Regias
PATRIÆ pariter & AUGUSTEI
Parens,

*Reverendissimus, Celsissimus & Illustrissimus
Princeps ac Dn.*

Dn. AUGUSTUS,

Primas Germaniæ, Ecclesiæ Metropolitana-
næ Magdeburgensis Postulatus Administrator, Dux Saxo-
niæ, Juliæ, Cliviæ ac Montium, Landgravius Thuringiæ,
Marchio Misniæ ac utriusq; Lusatiæ, Comes in Marca, Ra-
vensburgo & Barby, Dynasta in Ravenstein, &c. Princeps
ac Dominus meus benignissimus: Coràm ipso optimo Pa-
tre, Patrisq; Deliciis, Dn. Johanne Adolpho, Dn. Augusto,
Dn. Christiano, Dn. Henrico, Dn. Alberto, Princi-
pibus ac Ducibus Serenissimis; decantatæ

â
M. JOHANNÈ Schieferdeckern/
in Auditorio Augustei Majore.

ipsò Inaugurationis die Calend. Novembr.

Anno M DC LXIV.

HALLIS SAXONUM
Literis Christophori Salfeldii.

Landes P. anegvica

PATRIE PARIS & AUGUSTE
Paris

Reverendissimo, Christiano & Illustrissimo
Principi Da.

DA. AUGUSTUS

Primas Germaniae, Ecclesiae Metropoliticae
ne Magdeburgensis, Postquam Administratione Ducis Saxo-
niae, Julii, Curiae ac Montium, Landgraviae Thuringiae,
Marchio Misaniae ac unius, Lutitiae, Comes in Marca, Ra-
vensburgi & Bavy, Dynastia in Ravennate, &c. Princeps
ac Dominus in eis benignissimus. Curae solo optimo Pa-
tri, Pater, Dilectus, Da. Johannes Adolphus, Da. Augustus,
Da. Christianus, Da. Henricus, Da. Albertus, Princi-
pibus ac Ducibus serenissimis, decantata

M. JOHANNES GÖTTSCHEWITZ
in Auditorio Augusti Misaniae
post inaugurationem die Calends Novemb.
Anno M DC LXIV

HALLIS SAXONUM
Litteris Christophori Salsfeldii

Quod bonum, felix, faustumq;
sit! Omnibus rebus agendis præfari solet ve-
neranda Antiquitas. Quò equidem faustò omine
neq; ego aliud in præsens auspiciis mei jam sermonis ante-
loquium reperio. Cum Populus Romanus Hannibalem, su-
peratis Alpibus, in Italiam descendisse, cladiumq; horrore
Romaniq; nominis odiò maximè conspicuum suis jam cer-
vicibus imminere videret, Magnam Matrem, quam Tellurem
credidere, ex Phrygia in urbem receptam auxilio sibi fore, ver-
sibus persuasus Sybillinis, quibus monebatur; quando hostis
alienigena terræ Italiæ bellum intulisset, eumpelli Italia vinci-
que posse, si Mater Idæa Pessinunte Romam advecta esset; ab
Oraculo Delphico responsum pariter tulit; ut qui vir optimus
Romæ esset, adventantem jam Deam hospitio exciperet.
Tum verò omni effusa civitate, Scipio, raræ virtutis Iuvenis,
nec dum Quæstorius, ob viam ire iussus, matronæque primo-
res cum thuribulis & donariis novam Deam in ædem Victo-
riæ, quæ in Palatio erat, pertulere. Nec pietate, nec virtute,
nec studio minore, magnam illam omnis sapientiæ Matrem,
omnium virtutum Nutricem, Quam Gymnasium aut Lycè-
um adpellare consuevimus, infidente Ungariam Mahomede,
oculosque sæpe ad Germaniam nostram retorquente, quam
tantisper ex suis faucibus ereptam esse luget, in Urbem, auspi-
ciis & ductu ipsius Principis Reverendissimi, DN. DN.
AUGUSTI Postulati, Administratoris Archi Epif-
copatus Magdeburgensis, Ducis Saxonix, Julix, Cli-

viæ ac Montium, Landgravij Thuringiæ, Marchionis Misniæ ac utriusq; Lusatia, Comitis in Marka, Ravensburgo & Barby, Dynastæ Ravensteinij, Principis ac Domini mei Clementissimi, Patris Optimi, vestigia benignitatemque sequutis Principibus Juvenibus Serenissimis, DN. Johanne Adolpho, DN. Augusto. DN. Christiano, DN. Henrico, DN. Alberto, Dominis meis gratiosissimis; in urbem, inquam, accepturos Proceres, pietate insignes, nobilitate celsos, gravitate conspicuos, Sapientia & Prudentia celebres, meritis in Patriam Illustres, cojisse video, ut eam manibus suis exceptam in sacra hac æde consecrent: omnis ordinis & dignitatis spectatissimis viris, Civibus pariter & advenis, ad hanc panegyrim, tanquam ad Olympicam celebritatem undequavorsum confluentibus. Credo equidem, qui aures jam arrectas, qui ora & oculos in me convertitis, mirari, quid sit, quod, cum tot summi viri hominesq; nobilissimi adsint, ego potissimum surrexerim? is, qui neq; ætate, neq; ingenio, neq; authoritate sim cum iis, qui adsint, comparandus? vobis, Auditores omnium Ordinum honoratissimi, ne Scipio quidem, aut venerandus potius Præses & Antistes defuit, qui Deo O. M. ita moderante, Celsissimoq; Augusto nostro jubente, Matrem novam & Nutricem hospitio ritè acciperet. Mihi, cujus commoditati ingenium, gravitati ætas impedimento est, inter reliquam adclamantium & gratulantium turbam, è longinquo vestigia vestra legere & vociferari liceat: Quod bonum, felix, faustumq; sit! Non desunt, qui maximum Dei beneficium, qui non vulgarem, & quæ, tempore præsertim tam necessariò, vix optari posset, Piissimi Augusti munificentiam verbis ornare amplissimis & valeant & velint. Ego, non electus unus, qui maximò ingenio, sed relictus à tergo ex omnibus, qui minimò Labore & periculo possem, fau-

fausta gratantium omina excipere, abruptasq; Salutantium voces ingeminare jubeor: Feliciter tuo Imperio, Illustrissime Princeps, feliciter Augustæ domui, & quam tantò opere auges, Auguste, gloriæ literariæ!

Cum Italiam formidolosus Hannibal insideret, populum Romanum à Magna Matre in urbem recepta præsidium mutuatum esse, accepimus. Non minus subsidium adverso nefarios Mahomedis barbarorumq; conatus Reverendissimo pariter atq; Illustrissimo Principi, Augusto, promittit omnium artium & virtutum Mater, quam hodiè intra mœnia, velut invictum Palladium atq; firmissimum Imperii pignus, recipit. Hæc enim jam in hæc augustissimâ Petra, in qua illibatæ religionis & potentæ suæ sedem fixit Pater Patriæ, pacis belliq; sedet arbitra, pia arma ab impiis discriminans, legum moderatrix atq; Saxonicæ libertatis gloriæq; custos. Nec ignoravit id prudentissima Augusti pietas, quæ difficillimò maximeq; necessariò tempore hoc, dum ferale classicum nos circumsonat, inter publicas curas, literas esse jubet, & crescente indies armorum strepitu, inter tubas & lituos, togatam quoq; stare Palladem: ut sint, qui in castris togati non minus, quam sagati pugnent; ut sint, qui domi velut ad arculas sedentes, pariter Duci consilia & tela suppeditent militi; & quod primò omnium censei debet, ut sint, qui civium foris pugnantium ex sceleribus contractam domi eluant maculam. Noluit Gloriosissimus Princeps in hæc æde hospitari Vacunam, pestem urbium: nulla hic inertæ relinquit diverticula, nulla malè feriatis desidiabula: Sed lectissimos Juvenes, quos meliore mentis succò imbuit natura & ad majora præparat industria, suâ ali munificentia, suò favore protegi, suâ deniq; & doceri & evchi vult curâ. Abest igitur Augustus noster quam

proximè ab eorum Principum generositate, qui Natalium
Majestatem, rerumq; gestarum splendorem optimarum arti-
um claritudini conformarunt ac veluti consecrarunt. Taceo
vetusta nimis, Cæsaris videlicet Dictatoris & Augusti procli-
vem in studia animum: quorum Laudabili exemplo satis
docetur orbis, tum beatas fore Respublicas, si aut Docti & sa-
pientes homines eas regere cœpissent, aut, qui regerent, omne
suum studium in doctrinâ & sapientiâ collocassent. Ad po-
tiora ætatiq; nostræ propiora veniamus. Carolus ille, quem
belli pacisq; gloria Magnum constituit, haud satis sibi fore,
duxit, regni diadema cum Aquila conjunxisse, si non itidem,
togatam & militarem lauream sociasset, in urbe, quæ Regni
caput, ædem eidem consecrando; quod Gymnasium posteri
ejus Reges plus plusq; ornatum celeberrimum reddidère: in-
primis Franciscus I. qui ipsò ferè tempore, quò post foedam
barbariem Maximilianus in Germaniâ, & Leo X. in Italia
primi ad benè sperandum de re literariâ quasi signum sustulè-
re, suis opibus & copiis errantes totò propemodum terra-
rum Orbe Musas convocavit, quas intra Regni pomeria re-
ceptas, tanquam firmissima Imperii pignora atq; invictum,
Palladiū sibi fore, rebatur. Lampada Serenitati Tuæ tradidisse,
credo, Avos Tuos, Electores Saxonix, Heroes incōparabiles,
Fridericos, Mauritium, & quem virtute non minus, quàm no-
mine, tam constanter exprimis, Auguste, Augustum, qui supe-
riori Seculò, quò Principibus suis infelicius aut periculosius
nunquam vidit Orbis, limpidos doctrinæ fontes à Luthero
ostensos seqvuti, & impura Papatus dogmata odiò, quò par e-
rat, proseqvuti, Scholas & Academias omnigenæ eruditi-
onis aperuerunt, apertas opibus maximis ornarunt, ornatas au-
thoritate stabilierunt. Collidebantur tum invicem status Im-
perii, & mutatâ religione, mutabantur animi; inde ruendi in
ferrum

ferrum mens prona viris. Stagnabat Sangvine civium suorum & Martyrum orbis, & alta Imperiis ingerebantur vulnera; cum beneficiò divinò immortalique; literarum in Electoratu Saxonico disseminatarum factum est, ut AntiChristi Occidentalis vesania, nequicquam ringentibus & obluentibus Papalium furiis, omnium ludibrio exponeretur, pedibus conculcicaretur, & Saxonia reliquis diviniore fidei sedibus palmam & facem, quam magnò Jubare etiamnum præferre videmus, præriperet omnibus. Quid igitur mirum, TE Augusti Tui æmulum Augustum, inter tubas barbaricas & armorum Asiaticorum strepitus, ad retundendam AntiChristi Orientalis non minus, quam Occidentalis, barbariem, novum robustioris Doctrinæ Seminarium adultioribus statuere, eòque; animos evocare, quò quemque; sua hortatur salus, quò Parentum votum & Patriæ universæ spes vocat. Qui enim nunc & domi & foris in puppi sedent, summæ rei arbitri, pars consenescent & animo non minus, quam corpore, deficiunt; alii præproperò fatò aut ferrò rebus humanis eximuntur. Novâ igitur, eaque; non infante, in tantam spem opus est sobole: alii fulciendo huic coelo sunt evocandi, quibus succollantibus nitatur salus publica; adeò, ut post Deum immortalem, cum Tuæ Juventæ flore, vel benè vel malè succrescente, stet cadatque; Respublica, quæ nunc veluti in alto fluctuans post hominum memoriâ maximâ tempestate variè jactatur, atque; eos olim quam maximè sospitatores expectat. Plurima, fateor, alia & maxima, non olim modò, sed & hodiè dubiò hoc rerum statu, habent viri Principes, quibus & nomen & Rempublicam nobis & posteris commendent. Quid potius videatur, quam vel virtute, vel prudentiâ, vel copiis toties barbarum submovisse finibus, non unam triumphalem emeruisse lauream, postibusque; suffixas ostentare tot hostiles exuvias? quid præclarius, quam patriæ

patriæ libertatem adversus præsentissimã perniciem adseruisse, eòq; rem perduxisse, ut Europæ tantum non succumberet Asia? Multò tamen maximum, sine quo cætera consistere nequeunt, literarum Decus sibi vindicasse, & incredibili Augusti nostri exemplò, jam jam ruituro orbi fulcrum supposuisse, belli pacisq; insignia urbis suæ, quæ Domini caput, & tantum non, absit invidia, universæ Thuringiæ ocellus, postibus publice suffixisse: ut, quod è longinquo & per varios viarum anfractus quæsitum fuit hætenus, habeatur domi, & in proclivi; quod magno emitur, gratuitum sit; quod vitâ & sanguine sæpius amittitur, armis veluti lusoriis anquiratur; quod alibi invidet noverca, hîc profundat benigna Mater, ubi nihil clementius coelò, nihil purius aère, nihil uberius solo, nihil suavius secesibus, ubi severiorum studiorum intervalla honesto otio dispungendi sit oportunitas. Cujus rei dignitatem & magnitudinem quod quæso seculum; quis unquam tacebit hominum? quæ non recordabitur memoria? Sileant licet, seu lugeant potiùs, quos nec tanta subducere potest frequentia, invidi & malevoli rerum æstimatores; sunt tamen, eruntque in posterum, qui vel ipsi meritis tuis ornati, vel bonum publicum melius edocti, avitæ libertati & tuo Imperio, cui tantæ rei debent auspiciam, devotam hîc ostentabunt sobolem suam, atque inter tot gratantium fausta omnia juxta mecum Tuisque alumniis, quotannis, quod unum possumus, gratabundi adsurgent, solenniter adclamaturi: **Feliciter Tuo Imperio, Illustrissime Princeps, Feliciter Augustæ Domui, & quam tanto opere auges, Auguste, gloriæ literariæ!** Non Juvenes & senes modò in circulis & semicirculis passim prædicantes audias, verum etiam, quod caput est, quasi per manus ultimæ posteritati quisque tradituri sunt, fastique & annalibus signatum publicis, ad sempiternam
rei

rei memoriam, fama loquetur anus. Quod jam oculis cap-
pit & auribus haurit præfens civium & advenarum multitudo,
vel invidiâ suppressit, vel metu haud satis digne animò am-
plectitur: absentibus & posteris longè gratior erit memoria.
Audita enim visis laudamus libentius: & quod laude di-
gnum vetusta tulit ætas, agnoscimus; præsentia vitupera-
mus. Neq; vestrum laborem, Ephori Eminentissimi, quo-
rum consiliò & ministerio Antistes & Agonotheta Maximus
religionis & literarum gloriam in id fastigii evexit, quos quò
verecundius sileo, eò gratius colo, neq; vestrum, inquam, si-
lebimus laborem. Hodiernus, qui novam hanc ædem do-
ctrinæ & virtuti, idem nomina vestra immortalitati consecra-
bit dies, testabiturq; nullum in honestiora studia vobis defu-
isse animum, neq; quicquam vestrum conquiesse, quoad
decus hoc, quod felicissimi Regum & Principum semper
summum credidère, Augusto vestro, Augusteoq; huic, impe-
traveritis. Quoniam verò & provida Dei O. M. dextra, &
Celsissimi juxta ac Illustrissimi Principis, Domini mei be-
nignissimi, gratia, non postremam laboriosæ hujus provin-
ciæ partem mihi imposuere, ut meam opellam ad hoc præ-
clarum opus conferrem, meum profectò & jam & in poste-
rum, dum vitâ mihi frui contigerit, erit, ut tantùm vobis, A-
gonothetæ, Deus & Princeps, quantum possum facere, polli-
cear; debitâ scilicet animi submissione, observantiâ, pie-
tate, fide, semper me vos prosequuturum, operamq; unicè
daturum, ne ullo in loco impositæ personæ & susceptæ pro-
vinciæ videar defuisse. Neq; enim aliam vestra fortuna à
me desiderat remunerandi vicem, neq; mea suggerit refe-
rendi facultatem. Deum, & quos Deo proximos suspicit
mortalitas, imprimis decet esse munificos, atq; quid velint,
imperare: mihi obsequii gloria relinquitur. Quod si quis
B in

in ea versatur opinione, me juvenem adhuc laborum ferre
magnitudinem non posse; ætati plus tribuere, quàm par est,
videtur. Nihil tam difficile, quod non expugnet sive Se-
num sive Juvenum pertinax sedulitas: nihil tam seni-
le, quod non doceat in omnem duratus patientiam, & in-
quemvis casum firmatus animus. Quamquam quid est, quod
vel impræsentiarum vel in posterum de opinionibus potius
cognoscendis, quàm, qui de me optimè meriti sunt, colen-
dis cogitem? Hoc igitur, Agonotheta Maxime, Patriæ pa-
riter & Gymnasii Parens Serenissime, reliquiq; novarum Mu-
sarum Ephori, hoc, inquam, Sanctè in me recipio atq; pro-
mitto, mihi neq; in consiliis lubricæ juventuti dandis studi-
um, neq; avertendis damnis atq; propulsandis periculis ani-
mum, neq; provehendis augendisq; Rei literariæ commodis
industriam, neq; improbis meæ commissis fidei revocandis
preces, minas, gravitatem, exemplum, neq; veritate adse-
rendâ sententiâq; dicendâ fidem defuturam. Erit hæc ani-
mo meo cura penitus infixæ, quæ ne labefactari quidem pote-
rit, nunquam dimoveri locò.

Quod ut fiat & feliciter cedat, Tibi rerum mor-
talium stator potentissime, DEUS Pater, Fili & Spi-
ritus Sancte, devotâ mente & submissis oculis sup-
plicamus, uti, quæ pro tanti operis exordio & successu vota-
piè nuncupanda sunt, in hac Tuæ Majestati sacrâ æde ritè ob-
signemus. Tuæ unius gloriæ consecramus, quod sapientiæ
& virtuti hodiè dicamus delubrum, humillimo venerati ani-
mò, velis, doctrina & probitas in eo, ut par est & decet, co-
lantur, literariæ opes ita dispensentur, ne sordida avaritia, aut
malevola ambitio, AUGUSTI NOSTRI flagellet munifi-
centiam.

Quâ ut omnes, & si quæ futura est, posteritas, longùm
fruamur, hoc Ecclesiæ & Reipublicæ Tuæ, quæ jam ab Ach-
mete

mete detestabili post hominum memoriam gravissime pre-
mi & labefactari coepit, novum Seminarium coelestis gratiae
tuae rore subinde irrigare, Tuô illô Justitiæ Sole fovere, Tuiq;
Numinis Spiritu ita perflare digneris, ut omnium virtutum
& scientiarum latâ propagine adolescat feliciter, & melio-
ris frugis, quæ nunc veluti in herba est, magnô proventu bect
Ecclesiam, cumulet Republicam, infelix Mahomedicæ
superstitionis lolium, & steriles Musulmannicarum opum a-
venas supprimat, radicitus exurat, &, quod hujus civitatis
omniumq; nostrum præprimis votum est, AUGUSTO NO-
STRO AUGUSTIQ; DELICIIS decus & ornamentum
adferat perpetuum, neq; unquam, AUGUSTI nomine &
serenitate illustratum, vocari aut esse desinat

AUGUSTEUM!

DIXI.

B 2

ORA-

ORATIO

QVA
NATALEM

*Celsissimi & Generosissimi Principis
ac Domini,*

Johannis Adolphi

Ducis Saxoniae, Julii, Cliviae ac Montium,
Comitis Provincialis Thuringiae, Comitis Limitanei
Misniae, ut & Superioris & Inferioris Lusatiae, Comitis Marcae,
Ravensburgi & Barby, Dynastae Ravensteini,
*Reverendiss. Serenissimiq. Primatis Germaniae
ac Domini,*

Dni. Augusti,

Ducis Sax Jul. Cliv. & Montium, &c &c, &c.

FILII PRIMOGENITI

DNI. SUI CLEMENTISSIMI

*In ipsam illustris Gymnasii Augusti fundationem quartum Nonas Novembris
incidentem*

*In Serenissimorum Celsissimorum & Generosissimorum Principum
& Comitum, nec non Virorum Generosâ Nobilitate,
Consiliis variâq. doctrinâ conspicuorum*

Panegyri

Debitâ subjectione A. O. R. M. DC. LXIV.

celebrabat

M. Caspar Esaias Siegfried/in Illustr. Gymnas. Augusto
Oratoriae & Poëseos Professor.

FELICITER!

Indulge quæso, Reverendisime
atq; Serenisime Princeps ac Domine, DNE.
AUGUSTE, Archi-Episcopatus Magdeburgici Postu-
late Administrator, &c. &c. DNE. Clementissime. Indul-
gete & vos, Celsissimi atqve Generosissimi Principes ac Do-
mini, Duces Saxonæ, &c. &c. &c. DNI. mei Clementissimi,
Nec non Generosissimi, Liber Baro Ruthene, Comésqve de
Conciny, Dni. mei gratiosissimi, gratiosis advortite animis!
Vos autem Viri Magnifici, Generosi, Nobilissimi, plurimùm
Reverendi, Excellentissimi, Amplissimi, Consultissimi, Cla-
rissimi, Doctissimiqve, DNI. Patroni, Fautores & Amici su-
spiciendi, amandi, benevolis excipite auribus illud inquam,
quod communiter dici consuevit: Plures magis amant So-
lem Orientem quam Occidentem. O utinam Tu, Serenif-
sime SOL, Magne AUGUSTE, DNE. Clementissime, no-
bis nunquam occideres, radiisq; tuis perpetuò nos illustrares!
Atat, ut sunt humana, quorum omnium vicissitudo. Etenim
omnes una manet nox & calcanda semel via lethi, Solqve ori-
tur & occidit: Ideò tandem proh dolor! tandem eheu!
(faxit DEUS fero! Serò Te DEUS in cœlum redire faci-
at, diuq; lætus super sis Primas Germaniæ populo Germano)
TE SOLE quidem, sed non omni destituemur Solatio.
A Te enim Soles Tui similes, spes deliciæq; nostræ, clemen-
tiæ suæ impræsentiarum in nos spargentes radios, nobis re-
linquuntur. Indulgete inquam mihi hodie horum unum O-
rien.

rientem, non cum temerario & inconstanti vulgo magis,
quàm gradu unò vel altero à meridie versus occasum defle-
ctentem, sed amare Solem: Te inquam inter hos Soles
radiantem quem conspicio,

Celsissime ac Generosissime Princeps ac DNE. DNE.
JOHANNES ADOLPHE, Dux Saxoniae,
Juliae, Cliviae ac Montium, Comes Provincialis
Thuringiae, Comes Limitaneae Misniae, ut & utriusq;
Lusatiae, Comes Marcae, Ravensburgi & Barby, Dy-
nasta Ravensteini, DNE. Clementissime, Te in-
quam, de quo vere dici potest illud Poetae:

Ut Sol in caelis, ut lux in Sole videtur;
Virtus in vultu sic habitare tuo;
Spectator quicumq; venit, discedit amator,
Aut illum virtus aut tua forma capit.

Ea de causa mihi adorandus es quod non sine omine &
Numine in Festivitatem & foundationem hujus Augusti, tam
clari Syderis, tam Serenissimae Frontis, Optimi Principis ex-
optatissimus incidat Natalis. November mensis quondam
à Commodo Imperatore nomine Exuperatorius insignieba-
tur teste Lampridio. Nobis verè dici & haberi hic mensis
potest exuperatorius. Magnificentiam enim & fundatione hu-
jus illustris Gymnasii piissima non tantum clementissimus Pa-
rens exsuperat multos; sed & annos exsuperat dilectus prin-
ceps Filius. Quid Dux Saxoniae, superatne & vescitur auram
imò superat, Superi favente gratia,

Si universus, quaquà patet, Leucopetræus, Thuringiae
ferè & Saxoniae Tractus pars quendam felicitatis suae haberet
sensem, & quantum hoc ipso die nato quondam in Principe
Johan-

Johanne Adolpho adepta fuerit commodi, condigne æstimare posset, dubium non est, quin Sala flumen, Montes, & quicquid Sylvarum complectitur, in gaudium convertantur ac lætitiā, inusitatum quoddam gratulationis signum editura. Et me gaudium hoc non rapiat? & nos præ lætitiā non exultemus. Nimirum ingens gaudium me quoque humillimum, subjectissimumque; Servum ad præsentem Panegyrim, simul ad nuncupanda pro Principis hujus Salute vota pertraxit, nihil cunctatum, ut ne inter publicas acclamations, perempto intra pectoris secreta gaudiō, lucem hanc, cujus Festivitas citra impietatis crimen fileri haud potest, indictum paterer debitumque; meum depromerem. Quod dum præstare annitor à Tua Serenitate, Reverendissime ac Serenissime Princeps ac Primas Germaniæ, ut & à vobis, Celsissimi ac Generosissimi Principes ac Duces Saxonie, DNI, mei Clementissimi, nec minus à vobis, Generosissimi. Denique à vobis, Patres conscripti, Dominis Auditoribus meis, omnium ordinum honoratissimis, suspiciendis, colendis, eā, quā par est, subjectione humillima, observantia & cultu majorem in modum peto, me admirantem potius, quàm tanti Principis virtutes lingvā balbutiente dicentem, vestrā Clementiā, vestraque; benevolentia & favore sublevare ne dedignemini.

Antiquissima sine omni dubio, Principes Clementissimi, Natalium est celebratio, quod ex antiquissimis institutis & consuetudinibus populorum facile deducerem, nisi clementiā vestrā in auscultando abuti, piaculum ducerem. Persis maximè originem debent, quos Græci & Romani, hosque; hodiè Germani sunt secuti. Quæ consuetudo tam universalis & certa apud omnes ferè fuit, ut usus vocabuli Natalis in omnes dies propter aliquam lætitiā insignes abierit. Romani ludos Natalitios in Natalibus magnorum Virorum celebran-

lebrandos instituébant, de quibus Lampridius & Capitolinus.
Persæ more suô i. e. luxuriosè vivebant his diebus. Manavit
& ad Christianos hoc institutum, quando teste Tertulliano Lib.
de Militis corona Nostri illis diebus oblationes faciebant, in
temploq; unà epulabantur, quæ postea luxuries Nicenæ Syno-
di decreto sublata est. Ambrosii quoq; temporibus hic cultus
celebris, qui Epistola quadam ad Felicem, Episcopum Co-
mensensem monet, non ludis voluptatibusq; sed diem precibus
agendum. Ferè Solos Thraces & Cauasianos, populos mino-
moratos contrariis ductos fuisse moribus suô tempore, anti-
qvissimus quidem, at nonnunquam fabulosus Scriptor, qua-
les eâ ætas tulit, Herodotus Lib. 5. memoriæ prodidit, Hi
enim lætitiâ non solùm omisisse, sed in luctum acerbum fle-
tumq; eandem commutasse, quoties nasceretur infans, tradun-
tur, nixi hâc ratione, quod Nascenti multa mala devoranda,
denato autem jam superata essent. Quemadmodum autem
moratiores Gentes rationes hæ, vitæ nimirum dignitas & gra-
tutudo erga Deos immortales vitam concedentes in consuetu-
dinem hanc perduxerunt; ita ad contrariam rationem faci-
lè responderi posse videtur. Vitam enim inter maxima, qui-
bus à Deo afficimur, beneficia numerandam esse, ipsi conce-
dent. Vita divinum quid à Fonte vitæ Deo nobis concessa
est, eô nomine dignior, quô difficilius acquiritur & servatur,
quàm amittitur. Nos enim ipsos vitâ privare, eandem au-
tem dare nobis non possumus. Mortem contra esse privatio-
nem largientur, eandem rerum omnium esse ultimam lineam
pro Gentilismo suo isti populi non negabunt. Colligite jam
terminos: Quod à Deo, ejusq; imago est, id rejiciendum;
quod verò à corrupta Natura & maligna; exoptandum est. Be-
neficii collatio secundum illos deploranda, ejus ereptio & de-
structio benevolè accipienda, quæ insania? Rectius longè
omnes

omnes ferè Gentes Natales celebrant. Meritò & nos hodiè
Principis nostri Natalem, sed institutò alio atq; aliò, nō Persa-
rum, sed Christianorum more eò magis celebramus, quò po-
tiora adsunt merita, digniorésqve causæ. Magna sanè gra-
tia Numinis est & felicitas, vivere; major, vivere non bruti,
sed hominis vitam; major adhuc, vivere Principem; omniū
autem maxima vivere Principem bonum. De maximis jam
sumus saltem dicturi, vivere nimirum Principem nostrum;
imò vivere bonum Principem. Non sanè heri aut nudius
tertius nata est Politica, quæ Principum Liberos inter arcana
Imperatorum instrumenta transcripsit, ut securior sit Principa-
tus promptiore omnium obsequio, tanquam inspectante Suc-
cessore, si quid indignum in viventem statuerint, vindictam
metuentium. Ex quo Fonte, deficientibus Liberis, naturam
imitata promanavit adoptio, quâ sapienti consiliò Augustus
quondam adscivit Tiberium; sed ut is iterum in suos Penates
Germanicum induceret, quoniam in domo Tiberii esset
Filius, quo plurimis firmamentis niteretur. Siquidem non
Legiones, non classes perinde firma sunt Imperii munimen-
ta, quàm Liberos numerus. Hinc Sejano Principatum
sibi moliente, plena Cæsaris domus, juvenis Filius, adulti
Nepotes moram cupitis afferebant. Optimâ proinde ratio-
ne Pallas, Claudii Libertus, ut in Domitium festinaretur ado-
ptio, stimulabat Principem, consulere Reipublicæ, seq; ac-
cingeret juvene, partem curarum capeffituro. Galba, auditâ
Pisonis adoptione, senem se posse videri desinere, non frustra
putabat. Quò etiam ipso remediò Adrianus Imperator orbi-
tatem suam corrigens, adoptatò Antoninò præcepit, ut non u-
num, sed binos sibi aggregaret hæredes eâ fini, ne successores
deficerent. Sed quid veterum exempla! ipsa Romani Re-
gis vivò adhuc Imperatore electio hoc nititur fundamentò.

C

Con-

Contra Principes hæredibus destituti, Regna sua in præruptum
& anceps perduxerunt periculum. Cùm Resp. Rectore vacua
distrahatur in partes, & in illo posita sit discrimine, quò navis
inrer insanos fluctus Gubernatore destituta, tempestatibus ex-
posita, jam jam interitura. E multis unum ante oculos no-
bis ponamus Alexandri M. exemplum, cui nunquam
in Regno Sol occidebat, qui cùm ingentem animam celo
redditurus, interrogatusq; , quem hæredem scriberet Imperii &
respondisset, Dignissimum: eâ voce non secus, ac si classi-
cum inter amicos cecinisset, omnes in æmulationem accen-
dit. Principes Regnum & Imperia; vulgus militum grande
auri pondus veluti optimam prædam intenderunt; populus
verò libertatem vertit in libidinem. Inde nunquam in Pseu-
do-politicorum nonnullorum sententiam, fœcundam pro-
geniem, coelibatum & purpuratum Sacerdotium svadendò
inhibere studentium, induci potui. Nam ut prolis multipli-
cationem benedictionem divinam esse, promissam Deum
timentibus, silentio præteream, repugnat insuper prin-
cipiis veri Regiminis ejusmodi institutum. Quò plu-
res enim Imperaturus potentiores necessitudine sibi jungere
prævalet, eò felicius imperat. Nulla autem necessitudo
major est, quàm quæ intercedit Filiis cum Parentibus, Fratri-
bus inter sese. Orientalis illius Tyranni, fratres omnes è me-
dio tollentis, ut solus tutum possideat Regnum, Tyrannicū
& execrandum est institutum. Parùm abest, ut tutum Scelere
Regnum hòc possideat, ut consultori malo consilium pessi-
mum ipse discriminibus vitæ innumeris expositus, tutum qui-
etis locum nec in ipsa Regia judicet Tyrannus. Nec divisio
Regni, potentia & virium h. m. per se; Sed si cum Regno
dividuntur & distrahuntur simul animi, sequitur, eadem vel
aliâ facilè ratione componendi. Ut ita melius agatur cum
illo Principatu, qui firmo successionis jure ad Liberos Præde-
ces-

cessoris devolvitur, Multæ sic cohibentur turbæ, multæq;
dissensiones comprimuntur. Habet præterea præcipuam ac
eximiam quandam reverentiã illud certis familiis stirpibusq;
illigatum Regimen. Rapitur quippe ad similitudinem suo-
rum excellens quævis natura, & Nepotum mores Avitis ut plu-
rimum affines esse solent. Fortes enim creantur fortibus &
bonis, nec imbellem progenerat aquila columbam. Tener
adhuc hædus, nec cornibus satis fidens jam ducit paternum
gregem, pecoriq; imperat. Nō minus itaq; Generosa mortaliū
semina in suos exurgunt ortus, & magnus filiis stimulus est A-
vitum decus, qui cum Majorum intuentur imagines, vehe-
mentissimè ad eandem incitantur virtutem. O igitur felices,
ô terq; quaterq; beati, quibus tali serie & Successione Princi-
pum suorum frui datur cœlitus ! Quo loco felicitatis igitur
Ego vos habeam, hujus terræ Incolæ & Tyrigetæ, qui præ-
sentia hæc florentissima Rutæ Germina, Patriæ spes & decora,
& hæc inter Primogenitum Johannem Adolphum, Magni
Augusti Principem Filium, intuemini ? Salve igitur felicis-
sime Natalis, quô ante annos quindecim Princeps hic nobis
natus est & datus. O dies albo notanda lapillô ! ô nunquam
Satis celebranda !

Magna Sanè est felicitas, si Regnum seu Principatus
successore & Principe Hærede non destituitur ; Major tamen
si eò quoque bono frui datur. Et Tyranni suos sortiuntur
successores, sed subditorum & Reip. pernicies. Nos verò be-
at bonus Princeps. Quantò beatior nostra erit Resp. non
tantum Principe, sed & Optimo futuro Successore quæ se vi-
det stabilitam munitamq;. Quantò magis gratulabimur no-
bis de tali Principe, quô majori celebrabimus gaudiô diem e-
jus Natalem. Esse autem Johannem Adolphum nostrum
bonum Principem, vel inde nobis constat & certi reddimur,

quia à Parente est Principe Optimo. Neq; enim Reverendissimus & serenissimus Princeps ac Dominus noster meliorem dare nobis potuisset Filium, quàm sui simillimum, cui amore Dei, studiorum & civium nihil est antiquius, & qui in summo fastigio non magnus magis, quàm bonus audiri semper allaboravit inter potentiam clementiamq; medius. Nemini Politicorum illa trita ignota esse potest quæstio: an melius sit Principi, magis amari, an timeri? quorum multi Machiavellistæ præprimis pro timore tanquam pro aris & fobis pugnantes, Tyrannicum illum & versum execrabilem, qui multos dederit præcipites secundum Senecam inculcant: Oderint, tum metuant. Ast videamus fundamenta horum, Timor sanè non unus est idemq;. Qualem illi intelligunt, quâ ratione injicitur? Tyrannide. Tyrannis quomodo paratur? vitiis, malò. Quo autem pacto amor conciliatur? Bonitate. Quem quæso amamus? qui bonus est. Bonum enim omnes appetunt. In quo ergò consistit Bonum? in virtute. Virtus ea ipsa est, quæ omnia in se continet bona, omnia adsunt Bona ei, quem penes est virtus. Vitia se ipsa inter sese destruunt, & sibi ipsis, v.g. prodigalitas avatitiæ &c. sunt contraria. Virtus autem una alteri non repugnat. Nec fortitudo cum temperantia, nec hæc pugnat cum justitia. Ipsi Machiavellistæ virtutem simulari volunt. Quamvis virtus prematur, tamen non opprimitur. Vitia autem quemadmodum se ipsa inter sese destruunt; ita Tyranni ut plurimum crudeli morte pereunt. Sed forsitan nimia bonitas aliquando degenerat in vitium, quemadmodum Aristides justitiâ suâ, quâ præ omnibus justus vocari cupidè elaboraverat, efficiebat, ut exilio decem annorum multaretur? Verum Salva res est; in medio omnis virtus est posita. Nec omnis timor declinandus. Etenim, qui bonus est princeps, clementiæ adjunctam

etiam habeat justitiam necesse est ; Justitiæ autem Præsides meritò timentur, sed à malis. Colligendum ex his, Principi pro diversis subjectis diversaq; subditorum natura modo timeri, modò amari cupidè elaborandum esse. Ametur à bonis ; timeatur à malis. Namq;

Oderunt peccare Boni virtutis amore :

Oderunt peccare mali formidine poenæ.

Semper tamen magis amari, quàm timeri Princeps studeat. Cùm enim quàm rectè facere & medium attingere nihil sit difficilius, curva q; sæpe numerò ad rectitudinem producere, nisi in alteram partem incurvemus lignum, rectitudinem aliò modò nunquam consecuturum, non prævalemus ; Ideò magis amari, quàm timeri, decem absolvere reos, quàm unicum punire infontem, nisi enormitas vitiorum populi cujusdam aliud postulet, Principem decet. Inter virtutes autem quæ amari & bonum efficiunt Principem, gregem maximè ducit Pietas, fulcrum illud Reip. & Status Ratio. Alii multa de Ratione status nescio quæ glorientur. Quæ postulet Ratio status in arcanis habeant. Ratione status omnia tribuant illi soli confidentes. Ego Optimam status Rationem duco Pietatem. Ex Theologia fundamenta & exempla adducere supersedeo, Politicis saltem probaturus. Quem enim quæso Imperatores nonnulli simulatis suis cum Diis colloqvis finem intenderunt alium, quàm ut majorem sibi coram populo auctoritatem conciliarent & Majestatem ? Quid Alexander M. Filius Deorum haberi percipiens hòc sibi voluit instituto suo ? Quid Papæ infallibilitas & simulata Sanctitas ? Sola infallibilitas totius Imperii Pontificiù i. e. Tyrannidis ratio status meritò habetur. Quod si simulata ejusmodi pietas tanta præstat, quanta præstitura vera est, & non fucata ? Omnes ego sine hac ratione status rationes vocem non rationes. Nam in actioni-

bus hominum contingentibus ratio statûs nullam habens necessitatem facile flectitur in contrarium. Quemadmodum Consilium de Perdicca è medio tollendo ipsi Authori, cum Perdicca literarum contra se sparsarum seipsum ad expiscandos suorum animos simulasset Authorem, cadebat contrariû, de quo Justinus. Pietas ergò sola fundamentum Reip. & omnis status firma ratio.

Et talem Principem, Pietate imprimis, virtutibusq; statui suo convenientibus maximè conspicuum, inter clementiam & justitiam medium, paucis Optimum, i. e. sui simillimum hoc Sole natum Pater Patriæ Reipubl. est relicturus. Ecquis dubitet de tanti Principis virtutibus? de bonitate quis? vel ex vultu ejus legi possunt omnes virtutes & singulæ, maximè autem pietas; Actiones testantur. Quis arbitretur, tanto Principi Musas nostras, hodiè ab infimo quoque abjectas, tam curæ esse cordiq; , ut die hoc Natali suo, post habitis aliis summis honoribus, dilatis Aulicorum, Generosorum & Nobilium congratulationibus plurimis & celebrationibus, Scholasticæ interesse turbæ, ludôq; Natalitio, quem Gymnasium vocamus, magis delectari, quam Romanorum ludis, vel Persarum, aut eò more, quem Virgilius exprimit: Phyllida mitte mihi, meus est Natalis, Jöla. Celebrare eum maluerit? Nimirum Optimus Princeps Virtutibus delectatur non minus intellectualibus, scientia, prudentia, Artibus liberalibus &c. quam moralibus. Maximè autem pietate ductus in honorem DEI pia vota suscepturus hoc in loco Musis consecrato comparere voluit. Hodiè non descendit Antonius, cur? Natalitia dat in hortis, Cicero in Philipp. meminit. Tua autem Celsitudo, Princeps Optime, descendit ad nos de Regia, nec prius, quam Numini diem hunc consecrârit, Musas salutârit, doctosq; cohonorarit, in Regia Natalitia dare

dare amat. O princeps optime, macte his virtutibus! macte pietate! Macte Majestate & clementia! Sic itur ad astra! Macte diebus Natalibus! Sic rectè Natalem celebras! Et nos celebrare hunc diem cessamus? Gratulationes cur non properamus? cur non in omne effundimur gaudium? Sed quibus modis condignè? non Ethnicorum, sed Christianorum moribus.

Laudes nimirum tibi, summe Deus, immortales, qui es Fons vitæ, à quo omne Bonum, & ad quem omnia, & gratias dicimus, quod Delicium hoc nostrum, populiq; amorem, Gratosum & amabilem Principem Johannem Adolphum nobis concessisti, donasti, & ad hunc ipsum diem saluum & incolumem clementissimè conservasti. Divinam tuam gratiam calidissimis suspiriis oramus supplices, porrò optimum, hunc Principem Spiritu Sancto tuo regere, sub umbra alarum tuarum protegere, & in omni, tanto Principi conveniente virtute ad res præclarè gerendas, ad seros & canos annos conservare, manuq; tuâ ducere ne dedigneris. Exaudi nos Domine, populum tuum; Protectioni tuæ omnipotenti commendam Principem. Exurge Domine, ut dispellantur inimici tui coram facie Tua propter Nominis tui gloriam, & Ecclesiæ orthodoxæ incrementum.

Tu autem, Princeps Optime, lætus hunc diem transige! hunc diem inquam festum transige, nam Deus Te amat, Deus Tibi hæc otia fecit. Quem diem, quoties redeuntem videbis (videas autem ad extremum usq; eundemq; serum Senectutis terminum) toties Parentis Serenissimi more, i.e. Augustum, aut si mavis Augustiorem videas, imo Augustissimum. Numera dies hosce meliore lapillo, funde etiam merum Genio. Te nec tempestates inquierent, nec ruinæ turbent. Lucentes planctus absint, formidabiles casus nunquam contingant.

gant. Non lacrymis festum tuum profanetur, nec notetur
ejulatibus. Mæstæ vestes ultra Sauromatas proscribantur, nec
sit, qui tuò die lætiores deponat cultus. Contracta fronte
nequis occurrat tibi, quo minùs lætum hunc diem transigere
queas. In altum evehatur Rota tua, ut ramis ex se sparsis Chri-
stianum orbem opaco ioliorum nexu protegat. Gaudeant
Te sospite Serenissimi Parentes; Latetur Respublica, incre-
scant studia & Religio. Sic vive Johannes Adolphe, vive!
Vive, tantò Principe parens major Auguste, Primas Germa-
niæ vive! Vivite & vos Principes Fratres Germani Duces Sa-
xonix, vivite! Vive Auguste Dux Sax: vive! vive Christiane
Dux Sax: vive! vive Heinric Dux Sax: vive! vive Alber-
te Dux Sax: vive! Domini mei clementissimi vivite! vivat
tota Ducalis Saxonica Domus hæc Augusta
vivat! vivat!

DIXI.

MC

ULB Halle
003 250 334

3

Pon ye 1816, QK

low

Lauco

qv
PATR

Rever

Dn. A

Primas Ge
næ Magdeburg
niæ, Julia, Cl
Marchio Misn
vensburgo & B
ac Dominus m
tre, Patrisq; De
Dn, Christi
pibus a

M,

ipsô In

Literi

yricæ,

egias

AUSTEI

risimus

TUS,

etropolita
tor, Dux Saxo-
ius Thuringiæ,
in Marca, Ra-
, &c. Princeps
so optimo Pa-
Dn, Augustô,
ô, Princi-
ntataæ

ern/

mbr.

ldii,

